

ПОЛІТИКА ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОДЕСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Ця Політика визначає умови використання штучного інтелекту у навчанні, викладанні, оцінюванні та науковій діяльності, правила розкриття його внеску і порядок реагування на можливі порушення. ШІ використовується як допоміжний інструмент або предмет дослідження; відповідальність за поданий результат, його достовірність і дотримання академічної доброчесності несе людина.

1. Загальні положення та нормативні засади

1.1. Політика поширюється на здобувачів вищої освіти всіх рівнів і форм навчання, педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (далі — Університет, ОНУ), а також інших осіб, які здійснюють академічну діяльність в Університеті. Працівники, які виконують адміністративні завдання, дотримуються положень щодо даних, безпеки та прозорості у межах своїх функцій.

1.2. Політика розроблена відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» від 18 грудня 2025 року № 4742-ІХ (далі — Закон), законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про захист персональних даних», «Про авторське право і суміжні права», Рекомендації Міністерства освіти і науки України та Міністерства цифрової трансформації України щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти (квітень 2025 р.), Статуту та внутрішніх актів ОНУ з питань академічної доброчесності, організації освітнього процесу і захисту інформації.

1.3. Правила самостійності навчальної роботи застосовуються з урахуванням статті 7 Закону; правила повідомлення про об'єкти, згенеровані ШІ, — частини

четвертої статті 8; кваліфікація недоброчесного використання результатів ІІІ — статті 29; реагування на порушення — статей 17–22, 37–38. Конкретні режими використання, форми декларацій та організаційні вимоги цієї Політики є внутрішніми правилами ОНУ, що деталізують вимоги Закону.

2. Режими використання ІІІ у навчальних завданнях

2.1. Викладач зобов'язаний зазначати у робочій програмі навчальної дисципліни загальні правила, а в умовах кожного оцінюваного завдання — конкретний режим використання ІІІ, дозволені операції, частини роботи, вимоги до декларації та критерії оцінювання. Правила оприлюднюються в доступній для здобувачів формі до початку виконання завдання.

2.2. Якщо інше не визначено окремо, для навчальних завдань діють наступні правила: дозволяється використовувати ІІІ для пояснення понять, обговорення попередніх ідей, технічне форматування і мовне редагування власного тексту без створення нових аргументів, аналізу та висновків. Цей пункт є дозволом на названі допоміжні засоби відповідно до статті 7 Закону. Перед ширшим застосуванням здобувач отримує уточнення викладача.

2.3. На іспитах, контрольних тестах і під час атестації, під час конкурсних змагань та вступних випробувань діє режим повної заборони використання інструментів ІІІ.

2.4. Для курсових, кваліфікаційних робіт і дисертацій дозволені операції визначаються методичними рекомендаціями з виконання цих робіт у рамках відповідної освітньої програми. Декларація додається до роботи. ІІІ не може підміняти особистий внесок, який є підставою оцінювання чи присудження ступеня.

3. Правила для здобувачів вищої освіти

3.1. Здобувачам дозволяється використовувати ІІІ для пояснення навчального матеріалу, підготовки тренувальних запитань, отримання формульованого зворотного зв'язку, обговорення плану роботи та попередніх ідей. Під час самопідготовки згенеровані відповіді перевіряються за навчальними матеріалами та надійними джерелами.

3.2. Дозволяється мовне редагування власного тексту, технічне структурування, підготовка візуалізацій і переклад, якщо ці операції не підміняють компетентність,

яка оцінюється. Наприклад, переклад ІІІ не допускається у завданні, що перевіряє самостійне перекладацьке вміння, якщо викладач не визначив в умовах завдання іншого.

3.3. Дозволяється застосування ІІІ для програмування, аналізу даних, розпізнавання зображень, транскрибування та моделювання, коли це передбачено завданням чи погоджено для дослідження. Здобувач документує метод, перевіряє результати й відокремлює первинні дані від згенерованих або перетворених.

3.4. Забороняється подавати згенеровану ІІІ відповідь, розділ, переклад, програму, зображення чи інший об'єкт як повністю власний результат без належного розкриття внеску ІІІ; використовувати ІІІ всупереч правилам виконання завдання; приховувати використання через перефразування, переклад, зміну стилю чи спеціальні засоби обходу перевірки.

3.5. Забороняється видавати згенеровані джерела, цитати, архівні документи, результати опитувань, експериментів, спостережень чи польових досліджень за реально отримані дані; свідомо змінювати наявні дані для досягнення бажаного висновку; посилатися на джерела як на перевірені, не перевібивши їх існування та зміст.

3.6. Забороняється використовувати ІІІ для отримання чи передавання недозволеної допомоги під час оцінювання, імітації присутності або виконання завдання іншою особою, створення неправдивих підтверджень виконаної роботи, підроблення голосу, зображення, підпису чи документів.

3.7. Здобувач перевіряє відповідність застосування умовам завдання, подає правдиву декларацію та пояснює власний внесок. Він має право отримати роз'яснення правил, доступну альтернативу інструменту, інформацію про використання ІІІ викладачем в оцінюванні та оскаржити оцінку або рішення про порушення у встановленому порядку.

4. Правила для викладачів та наукових працівників

4.1. Викладачам дозволяється використовувати ІІІ для підготовки проєктів планів занять, пояснень, навчальних прикладів, презентацій, тренувальних завдань і критеріїв оцінювання; адаптації матеріалів; мовного редагування та перекладу власних текстів. Перед використанням викладач перевіряє точність, джерела, відповідність результатам навчання, відсутність дискримінаційного змісту та дотримання прав інших осіб.

4.2. У науковій роботі дозволяється застосовувати ІІІ як задокументований інструмент пошуку, оброблення, класифікації, моделювання, програмування чи іншого дослідницького методу. Наукові результати обґрунтовуються перевірюваними даними та методами. Для певного конкурсу, гранту, видання чи атестації додатково дотримуються його спеціальних вимог.

4.3. Викладач повідомляє здобувачів про суттєве застосування ІІІ у створенні навчальних матеріалів і формувального зворотного зв'язку. Для матеріалів одного курсу допускається спільна декларація з конкретним переліком матеріалів та операцій. Синтетичні зображення, реконструкції, голоси та приклади позначаються безпосередньо біля відповідного об'єкта.

4.4. ІІІ може допомагати у попередньому аналізі робіт та підготовці коментарів лише за наявності законної підстави оброблення даних, дозволеного інструмента і попереднього інформування здобувачів. Викладач самостійно перевіряє кожен висновок, застосовує оприлюднені критерії та ухвалює остаточну оцінку. Здобувач має право на пояснення оцінки та її перегляд людиною.

4.5. Забороняється повністю делегувати ІІІ остаточне оцінювання, допуск до атестації, висновок про порушення доброчесності чи інше рішення, що визначає права здобувача; занижувати оцінку лише через дозволене й належно задеклароване використання ІІІ; встановлювати порушення лише за показником детектора.

4.6. Забороняється поширювати неперевірені згенеровані твердження як достовірні наукові відомості, створювати вигадані дослідницькі результати, підроблені рецензії, відгуки, звіти чи підтвердження, приховувати суттєвий внесок ІІІ у власні академічні твори, а також спонукати здобувачів або колег до прихованого чи недозволеного використання.

4.7. Забороняється передавати до зовнішнього ІІІ-сервісу роботи здобувачів, неопубліковані рукописи, матеріали рецензування, дані досліджень чи закриті завдання без належної правової підстави, дозволу на передавання і перевірки умов захисту. Використання анонімізованого матеріалу допускається лише за дотримання прав на нього та неможливості ідентифікації осіб.

4.8. Викладачі проєктують оцінювання з урахуванням доступності ІІІ: використовують проміжні результати, роботу з конкретними джерелами, пояснення методів, усний захист, рефлексію та інші способи перевірки особистого

внеску. Загальний стиль тексту чи нездатність відповісти на одне запитання самі по собі не доводять порушення.

5. Декларування застосування ШІ

5.1. Декларація є обов'язковою, якщо генеративний ШІ застосовано для створення або змістового перетворення елементів поданої роботи, зокрема тексту, аргументів, перекладу, коду, зображень, моделей чи даних, або суттєво вплинув на метод чи висновки. Також вимагається розкриття мовного редагування і допомоги у плануванні, використаних під час підготовки оцінюваної роботи, навіть якщо згенеровані фрагменти не включено дослівно.

5.2. Окрема декларація не потрібна для звичайної перевірки орфографії без генерування чи змістового переписування, технічного форматування, стандартних обчислень без ШІ та приватної самопідготовки, результати якої не використано в поданій роботі. Якщо функція інструмента фактично генерує або змістово перетворює матеріал, застосовується пункт 5.1 незалежно від назви сервісу. Правила конкретного завдання можуть передбачати докладніше повідомлення.

5.3. Декларація містить: назву інструмента і постачальника; модель або версію, якщо доступні (інакше — «не відображено сервісом»); дату або період використання; мету й делеговані операції; частини роботи, яких це стосується; стислий опис методики генерування та/або посилання на програму чи її опис; спосіб перевірки; опис особистого внеску та підтвердження відповідальності автора. Для кількох інструментів наводяться відомості про кожний.

5.4. Методика описує, що було передано інструменту, який тип результату запитано і як його відібрано, змінено та перевірено. Для істотного дослідницького застосування зазначаються також доступні налаштування, параметри, джерела вхідних даних і обмеження відтворюваності. Повний журнал запитів додається, якщо це завчасно визначено умовами завдання, дослідження або видання.

5.5. У письмовій роботі декларація розміщується в окремому розділі перед списком джерел; у науковій публікації — відповідно до вимог видання. Для презентації використовується окремий слайд, для усного виступу — усне повідомлення та письмова декларація в супровідних матеріалах. У програмному проєкті відомості додаються до опису проєкту із зазначенням відповідних файлів або функцій. Зображення й синтетичні дані позначаються також локально.

5.6. Декларація не замінює цитування. Якщо ІІІ запропонував джерело, автор знаходить його, перевіряє зміст і посилається на першоджерело. Відповідь чатбота не використовується як підтвердження наукового факту; якщо саму відповідь досліджують як об'єкт, її належно ідентифікують, датують і документують.

5.7. У груповій роботі кожен учасник повідомляє про власне застосування ІІІ; спільна декларація розмежовує внески учасників. Позначення «ІІІ використовувався» без мети та меж використання є недостатнім. Перефразування результату не усуває обов'язку декларування.

5.8. Для курсових, кваліфікаційних робіт і дисертацій подається декларація використання або невикористання ІІІ за додатком 1. Для інших робіт повідомлення про невикористання потрібне, якщо це передбачено умовами завдання. Наявність декларації використання ІІІ сама по собі не зменшує оцінку.

5.9. Автор зберігає релевантні запити, відповіді й проміжні версії оцінюваної роботи до завершення оцінювання та строку його оскарження, а за відкритого розгляду — до його завершення. Строки зберігання матеріалів наукових досліджень визначаються правилами проекту та Університету. Не вимагається передавання паролів, повної історії особистого акаунта чи не пов'язаних із роботою даних.

5.10. Дозволяється використовувати [таксономію GAIDeT](#) або інший шаблон, якщо він охоплює всі обов'язкові відомості цієї Політики. Використання конкретного онлайн-генератора декларацій не є обов'язковим. Наявність формальної декларації не виправдовує недозволені операції, фабрикацію, фальсифікацію чи порушення прав інших осіб.

6. Захист даних та достовірність дослідницьких матеріалів

6.1. До публічних ІІІ-сервісів заборонено вводити персональні дані, відомості про здоров'я чи інші чутливі обставини, конфіденційні матеріали, паролі, ключі доступу, службову інформацію з обмеженим доступом, закриті екзаменаційні матеріали, якщо їх передавання не має законної підстави та не дозволене встановленою процедурою ОНУ. Згода користувача з умовами сервісу сама по собі не дозволяє передавати чужі дані чи матеріали.

6.2. Перед використанням інструмента відповідальний працівник перевіряє категорії даних, умови їх зберігання, передавання та використання для навчання моделей, можливість видалення і контроль доступу. Дозвіл на роботу з

матеріалами обмеженого доступу оформлюється за процедурою захисту інформації ОНУ. Якщо такої процедури або належних гарантій немає, ці матеріали до сервісу не передаються.

6.3. Про випадкове передавання захищених даних користувач невідкладно повідомляє керівника відповідного підрозділу та відповідальних за захист інформації ОНУ, припиняє передавання і вживає доступних заходів для обмеження поширення. Реагування на інформаційний інцидент та встановлення академічного порушення є окремими процедурами.

7. Виявлення та розгляд можливих порушень, заходи реагування

7.1. Використання ІІІ саме по собі не є доказом порушення. Встановлення факту та вини належить уповноваженому органу або уповноваженій особі. Презумпція академічної доброчесності, неупередженість, співмірність і право на пояснення забезпечуються відповідно до Закону.

7.2. Недоброчесне використання результатів ІІІ кваліфікується за статтею 29 Закону лише за наявності визначених нею ознак: оприлюднення згенерованого результату як результату власної академічної діяльності без зазначення цього факту в академічному творі чи супровідних матеріалах. Для конкретної ситуації перевіряється кожна з цих ознак.

7.3. Застосування ІІІ всупереч умовам завдання може становити несамотійне виконання завдання за статтею 31 навіть за наявності декларації. Використання вигаданих даних, свідомо модифікація наявних даних, невказані запозичення чи свідоме викривлення оцінки можуть мати ознаки фабрикації, фальсифікації, академічного плагіату або недоброчесного оцінювання. Кваліфікація здійснюється за змістом діяння, а не лише за назвою застосованого інструмента.

7.4. Неповна декларація не прирівнюється автоматично до умисного приховування. З'ясовуються зміст роботи, повнота попереднього інформування, фактичний внесок ІІІ, вина, наслідки та можливість виправлення. Ненавмисну технічну неточність без приховування внеску дозволяється виправити; виправлення після виявлення порушення не скасовує обов'язку його розгляду.

7.5. Показники детекторів ІІІ, незвичний стиль, текстові збіги або припущення викладача не є самодостатнім доказом. Досліджуються умови завдання, декларація, конкретні фрагменти, доступні проміжні версії та журнали, джерела,

пояснення автора й інші перевірювані матеріали. Не встановлюється відсоткова межа «допустимого III» як універсальний критерій доброчесності.

7.6. Подання повідомлення з фактичними даними та доказами та його розгляд уповноваженими органами Університету здійснюється відповідно до процедури розгляду порушень академічної доброчесності (Додаток 7 до «Положення про Академічну доброчесність Одеського національного університету імені І. І. Мечникова»)

7.7. Виключні переліки санкцій за конкретні порушення встановлюються Положенням про Академічну доброчесність Одеського національного університету імені І. І. Мечникова згідно з частиною восьмою статті 22 Закону.

7.8. Під час визначення заходу враховуються рівень і рік навчання, форма та обсяг порушення, ступінь вини, отримана академічна перевага, наслідки для інших осіб і Університету, повторність, добровільне визнання та співпраця. Перше, незначне порушення без істотних наслідків розмежовується з повторним, істотним чи тяжким. Одна або декілька санкцій застосовуються лише в дозволеному поєднанні та з обґрунтуванням співмірності.

8. Прикінцеві положення

8.1. Політика використання штучного інтелекту в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова є складовою частиною (Додаток 5) до «Положення про академічну доброчесність» Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Зміни до Політики, викликані змінами законодавства або істотними змінами технологій, вносяться шляхом внесення змін до цього Положення.

8.2. Політика оприлюднюється на офіційному вебсайті Університету; особам забезпечується доступ до її чинної редакції. Відповідальними за ознайомлення учасників освітнього процесу є гаранті освітніх програм та завідувачі кафедр Університету.

8.3. Гаранті та робочі групи освітніх програм узгоджують підходи до режимів використання ШІ й перевірки результатів навчання в рамках освітньої програми. Кафедри забезпечують відображення правил у робочих програмах навчальних дисциплін.

8.4. Моніторинг щодо дотримання Політики використання штучного інтелекту в рамках освітніх програм здійснює гарант та робоча група освітньої програми.

Уповноважені особи факультетів та коледжів Університету щорічно узагальнюють результати цього моніторингу та доводять їх до відома Комісії з етики та академічної доброчесності ОНУ імені І. І. Мечникова.

Затверджено рішенням Вченої ради ОНУ імені І. І. Мечникова

від 28 серпня 2026 р., протокол № 1

Введено в дію наказом ректора ОНУ імені І. І. Мечникова

від 31 серпня 2026 р. № 70а/ОД

ДЕКЛАРАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Автор або автори _____

Освітня програма або підрозділ _____

Назва роботи або матеріалу _____

Тип роботи та дата подання _____

Оберіть відповідне твердження і заповніть необхідні відомості.

☐ Під час підготовки цієї роботи ШІ не використовувався, крім технічних засобів, що не потребують декларації за пунктом 5.2 Політики.

☐ Під час підготовки цієї роботи ШІ використовувався у спосіб, описаний нижче. Для кожного інструмента заповнюється окремий опис.

1. Інструмент, постачальник і посилання на програму чи її опис: _____

2. Модель або версія (якщо недоступна, зазначити це): _____

3. Дата або період використання: _____

4. Мета та конкретні операції, делеговані ШІ: _____

5. Частини роботи, сторінки, об'єкти, файли чи функції, яких це стосується: _____

6. Методика генерування та оброблення результатів (вхідні матеріали, тип запиту, відбір і зміни; за потреби — параметри): _____

7. Як перевірено факти, джерела, дані, код та висновки: _____

8. Особистий внесок автора або внески учасників групи: _____

9. Перелік доданих журналів чи інших матеріалів, якщо це передбачено умовами: _____

Підтверджую, що опис використання ШІ є правдивим, застосування відповідає умовам роботи та Політиці ОНУ. Я перевірів/перевірила поданий результат, навів/навела необхідні посилання, не видаю згенеровані дані за реально отримані та несу відповідальність за кінцевий зміст роботи. Відомості про інших авторів і їхній внесок зазначено належним чином.

Дата _____ Підпис або електронне підтвердження _____

Приклади заповнених повідомлень

Приклад 1 Мовне редагування власного тексту

Під час підготовки роботи використано [назва інструмента, постачальник, модель або «не відображено сервісом», посилання] [дата/період] для мовного редагування написаного мною тексту розділів 1–2. Інструменту передано власні абзаци із запитом виправити мовні помилки без додавання фактів та аргументів. Запропоновані зміни я перевінив/перевірила і відібрав/відібрала. Зміст, джерела, аналіз і висновки підготовлено мною; відповідальність за кінцевий текст несу особисто.

Приклад 2 Створення ілюстрації

Ілюстрацію 3 згенеровано за допомогою [інструмент, постачальник, модель/версія, посилання] [дата]. Методика: текстовий опис навчальної реконструкції без використання персональних даних; з отриманих варіантів обрано один і відредаговано [що саме]. Ілюстрація має умовний характер, не є фотографією чи автентичним історичним джерелом. Відповідність навчальній меті та пояснення перевірено автором.

Приклад 3 Допомога у програмуванні

Використано [інструмент, постачальник, модель/версія, посилання] [період] для запропонування структури функції [назва, файл] і пошуку помилки в моєму коді. Інструмент отримав знеособлений фрагмент програми; прийняті пропозиції зазначено в описі проєкту. Я самостійно перевінив/перевірила логіку, тести й результати на [опис даних], змінив/змінила [опис]. Постановка задачі, добір даних, інтерпретація та кінцеві висновки виконані мною.

Приклад 4 Повідомлення викладача про матеріали курсу

Під час підготовки матеріалів тем [перелік] використано [інструмент, постачальник, модель/версія, посилання] [період] для створення початкових варіантів тренувальних запитань та пояснень. Остаточні формулювання, ключі відповідей, джерела й відповідність результатам навчання перевірено та відредаговано викладачем. Перелік матеріалів, яких це стосується: [перелік]. Персональні дані здобувачів до сервісу не передавалися.